Bvxii oronuudai proletaarinar, negedegtii!

BURIAAD-MONGOL YNEN

XEXOLBOONOI KOMUNIS (BOLЬSEVIG) PAARTIIN BURIAAD MONGOL MOZIIN KOMITEEDEI, BMASSR-n TYBEI GYISEDXEXE KOMITEEDEI ba BURSOVPROFOI YDER BYRIIN OORGAN

14 (2077) | 1937 onoi FEVRAALЬ 23 | Sen 5 myn.

Moskvaa, Kreemlь. SSSR-ei Arkomsoveedoi tyryylegşe nyxer MOOLOTOVTO

Mongol respyyblikiin aradzonoi ba zasagai gazarai zyg heө Mongol Soveed xojoroi xoorondiin xelxiee xolbooji bexizvylxiin tulda jixe xyse eneergijee gargahan, Mongol Arad respyyblikiin azyiledberiiin delgerexe xeregte bejeeree zydxemzetei tuhalhan, SSSR-ei aradai ba soveed gyrene şalgaraza garhan voozdьnoroi negen, inag hain nyxer G. Ordzonikiidziin naha barahanda gynzegii gaşuudalaa medyylneb.

Ulaan-Baator, fevraalь 20. Mongol Arad Respyyblikiin premjeer miniistr AMOR.

Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidze

Proletaariiin aguu jixe revoliucioneer

...nai paartida, xydelmeringida, manai oronoi byzalşadta ba bvxii tyryy ...yrelxitende xeleşegyi jixe ...rai gaşuudal toxioldobo. ...i dunda Sergoo Ordzoni... ...ygei bolşoo. Yninei dy... ...olьşeviig, manai paartiin ...ulagşadai negen, paartiin ...negedelei tylөө, tereenei ...nyydei seber haixan bai ...ylөө ebseşegyi temeseşgee, ...n-Staalin xojoroi ton xani ...tnig ba socialiis indyystriga xamşag ilaltii emxidenge, proletaariin aguu jixe ...ucioneer nyggebe. Xen... ...egyi ba şaguaşagyi aldag... ...obo.

...ddool gurban hara xaxed ...ba na, byxii Soveed oron... ...ogod 50 naha xvs henei ...ydyrlelgii tem leglee hen ...ol ysegelder bolhon şin... ...xede byxii aradzon Sergoo ali tuxai durat iga... ...ylhen baina. Gazeeduu... ...uudhan deerehee, byxii ...ida, byxii orondo inag... ...g xynei sariiuun haixan ...ь enieebxilhen niydeer ...a baixadanь ene manai ...o-geze bultadaa dura... ...r nereleze baigaa hemdi.

...eed mynөө tere enieeb... ...i ha xan niyden xezeedes ...ogyigeer anişba. Geb ş... ...o xezeedeş proletaariin ...uucan zorigoi zisee temolzo yldexe baina. Nyxer ...nikiidziin aldar gabijaatai ...lga ba baidaliinь—manai ...iin ba proletaariiin revo... ...in geroilig tyyxe myn. ...o bol bolьşevi zmiin dy... ...aatar ba jamarbaa xel... ...eei ajuulta daisaniinь ...hen.

...goo xaanta zasagai xar... ...rxe zilnyydte profesio... ...revoliucioneerai ba ...taariiin temesөlşiin by... ...xynde xyserinь be... ...i yzөө, teseze garhan ...Tyrmenyydt ba sylel... ...ydte baixadaa Sergoo ca... ...a ba byrzii-pomeeşçi... ...i baidal zuramdaa ...a jabadalaa ulam byri... ...dzahan baigaa. Nious ...uucan xydelmeri jabuul... ...ogoo tereenei oloniitii ...dxe dyrşeniinь urgahan ...ahan baina.

...uu jixe proletaariin re... ...uca ba grazdaan dain bol... ...ojii urdadaa ton jixe xytel... ...gşe bolgozo, aixabtar deere yrgehen baina. Sergoo bol froont deere aarminuud i baig ulhan ba Kavkaazda ara duudai negedelii emxidxee hen. Grazdaan dain dyyrbeş, temesөl saiza yrgel elөө hen. Ene yjede paarti bol nyx. Ordzonikiid zeda socialiis baiguulaltiin ba paartiin şeberii saxiliin kontrooliin naidaa hen. Tybei Kontroolin Komisiin tyryylegşe ba Xydelmeriş-n Tariaaşanai Inspeekciin Arkomoi tuşaal deere baixadaa nyx. Ordzonikiidze byrged xursa niyde, arsalan zyrxelig, şuud ba ynen sexejee yzyylhen jym.

Nyx. Ordzonikiidziin xynde indyystriin xytelberidөө abxadanь tereeniii socialiis indyystriin komandarnar-geze dem nerele gyi hen. Sergoo xyn de indyystriin ilaltahaa ilaltada xyrter xytelөө. Sergoo bol ynen dөө socialiis azalai poeed bai han jym. Sergoo staxaan vtan inicjatiivi seg'ñeze, xylden ab han baina; jyyb geze Staalinai zaabariaar kaadra beledxeze, ene inici tiivii beledxe hen baigaa. Sergoo xynde azyiledberiiin jamarbaa onso şadabarii byxii xydelmerişedii nere obogoorinь ba şnze ty xeleerinь xuu medeg tanidag hen. Ene gaixamşag bolьşeviig xaluun ba jixe zyrxetei baigaa. Ene zyrxeniinь xydelmerişen angida, byxii azalşadta inag haixan dyle badarma duratai baihan jym. Ene jixe ba xaluun zyrxendenь xed n ynin hөө xoiso xatuu berxe temesel, xesyy şanga xeheelte, zyderel zobolon yzөe jabahanainь ylegdel—ybeş n huuşhan baina, esesei hyyde gaixamşag bolьşeviigai haixan amiii tahalba.

Manai paarti, manai oron ynserebe. Soveed oronoi byxii ynen sexe graazdanuudai ba byxii azalşa xyn tyrelxitenei gaşuudal xenzeeteşegyi. Ene gaşuun uidxarta minyytenyydei yjede manai hanal bodol, nyggeşşiin ton dytiin nyxed manai paartiin Politbyroogoi geşyyd teese ba nyxer Staalin teese xandaba. Aldagdal aguu jixe daa. Geteş bolьşeviguud aldagdal deerehee өөhedinge xyşii arba daxin jixeөxeze hurhan jym. Sergoogoi bariza jabahan tug mynyyte şooş xydelxe yi, tereenii milionoor a aizon deere yrgөөd uragşanь dabşuulxa.

...vaa, kreemlь. Zinaiida Gavriilovna Ordzonikiidzede

...g xaluunaar dugalhan sag busaar nyggehen tuxai ...OO ORDZONIKIIDZIIN Tantai xamta gaşuudanabdi.

...BK (b) PAARTIIN LEENINGRAADAI MOZIIN BA GOORODOI KOMITEEDUUD.

XYNDE AZYILEDBERIIN KOMANDAARM

(Nyxer TYXAÇEEVSKIIN bişeg'tee tobşo)

Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidziin nyggehen tuxai medeesel genete soşormogoor duulaxadaa beje teseze jadan dolgison daholbo.

1920 onhon tandamorozo baina. Kavkaazai froont deere bide xamta xydelmerilөө hemdi. Roostovoi tyrөө xatuu şanga temesel. Deenikinei aarmii eseslen usadxalga. Froont deere garalga Negedxi Moriin Aarmida oşhonoo, tereenei geroinuud ba xytelberileşed nyxed Voroşilov ba Bydiooniyi tahal ba jari i nulzahaar hana ab.

Dain baidaan ba i altanuudii Grigoori Konstantiinoviç jaazai yngerehen ba xyn tuxai, xereglelteer xangaxiintuxai, sibe seregşetii ysyylxetuxai ailzerge oroldoo hen. Dainai baidal ton berxe bolhon, xibaraa yje baigaa. Hajaxan zahagdahan xargi zamuudii ehaan absahan baigaa. Xelxiee xolboon tahal daşhan baigaa. Daisadai şangaar dobtolon orzo, zarim tydii amzalta olozo baigaa tere yjede, ara taliin (tiilei) xydelmeri haizaruuliin tuld ton jixe jabuulga xereglegdeze baihan baina. Tiixede, nyxer Ordzonikiidze yder hyni ilgaagyi xydelmerilen, өөrein ene entyziaazmaar komunistnarii, naçaalьniguudii baulaan seregşedii edibxityylhen baina.

Petroovsk-poortdo (mynөөneinь nere—Maxaç-Kala) operaaciia jabuulga beledxeze baihan yjede nyx. Kiirov, nyx. Ordzonikiidze ba nyx. Levandoovski suglarza jirexede Bakuujii abxaar orhonoo mynөө hanaza baina. Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidziin eneergi, şadabari tygelder uxaan ene bastarlig dobtolgo ba gaixamşag amzaltii xangahan baina.

Ulaan Seregei şine ba ton tyryy teexnike bygedende tuluxai ton xysete zebsegyydii baiguulxiin tuida, nyx Ordzonikiidze xedii şeneen azal xydelmeri ba eneergi gargaa hen daa.

Xaxasjadaa, xynde Grigoori Konstantiinoviç!..

Şinii gynzegii uxaanai xydelmeri tuxai manai Ulaan Aarmi xaluun sedxileree ba dursaxalgaara, şinii xaruulhan tere entyziaazmaar ba tere erelxeg zorigoor jabaza, bolьşeviig paartiin xytelberi doro socialiizmiin xysed ilhan manai aguu jixe socialiis Exe oronoi ailenyydii ebden dobtolxo jabadalhaa xamagaalaxa baina.

Tyxaçeevski.

1937 onoi fevraalь 19. Soeçi.

Sergoogoi xuursag deere erxim şimeg

Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidziin naha barhanai tuxai L. M. Kaganooviçan neremzete «Şaarikopodşipnik» zavoodto 18-ai hyni oroi medegdebe.

Hyniin xalaanda xydeleze garhan xydelmerişed ygleөnei 4 çaasta byxii ceexnyydtee traaurai miiting xebe. Ene miitingnyydte doloo mingan xydelmerişed xamaadaa. Inag xalrata Arkomoigoo naha barahanai tuxai medeeselii xydelmerişed uidxartai gaşuudaltai, duugai baiza sonosbo. Olon xyn uilaa... Sergoogoi xymyyzyylhen oordento staxaanovşa Jysiim ceex soogoo uidxartai gaşuudaltai orood nydenhөө nolboho duhaluulza bai gaa hen...

— Sergoo minii inag hain, tyrehen esege şingi, namaiji xaraza xadaga'za, xymyyzyylze jabahan xyn jym hen. Hvylei zil xaxad soo bi Grigoori Konstantiinoviçii xedii daxin xaraab. Bi ene gaixamşagta xyniii xaraxadaa bajarladag, xyxideg hem. Haja bi xybyytei boloob. Bi ene xybyygee, namaiji xymyyzyylhen, temesel ba ilalta xexii surgahan Sergoogoi nereer tereence nereleeb.

Traaurai miiting deere abahan xandalga soo xydelmerişed iigeze xelegdene:

«...Komuniizmiin xeregei tylөө temeselhee şalgaraza garhan daişa, Staalinai epooxiin aguu jixe xynyydei negen, socialiis indyystriin ilalta amzaltii biligteigeer emxidxegşe, Leenin—Staalinai ynen şudarga oiriin nyxer, manai inag Arkom nyxer Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidziin xemhee urda naha baraşxada, L. M. Kaganooviçiin neremzete «Saarikopodşiipnig» zavoodoi xorin mingan xydelmerişedei kollegtiiv soşordozo doholşobo...

...Zyrxen ybedne. Manai exe orondo iime gaşuudaltai sag bolood baixada, manai temeselei ba aguu jixe ilaltiin tug bolhon, maniii zorgaltai hain ba'dalda asarahan, Sergoogoi ton inag xani nyxer ba bagşanь jabahan aguu jixe Staalin teese xamag xaluun hanalaa xanduulnabdi. Nyxer Ordzonikiidziin xuursagai xazuuhaa bidener tyrel voozdь nyx. Staalinda ygejөө xelenebdi:

—Xyndete Ioosif Vissarioonoviç! Saghaa urda toxioldohon aldagdal geegdelei xynde xesyy minyytii tantai xamta olon milioon soveed arad gaşuudaltai yngergeze baina. Leenin-Staalinai paartida, manai voozdь ba bagşa tanda azalsad tymenei ynen zyrxenhөө xaluunaar dulaadag jabadal ene jixe gaşuudaltai yjede tanai xyse sadalii bexizvylegti. Leenin-Staalinai paartiii toirozo byri nigtaar zagsaxabdi! Komuniizmiin eseslen ilaxiin tylөө manai ynen şudarga temesel Sergoogoi xuursag deere manai zyrhee tabigdahan erxim şimeg bolog».

ULAAN AARMIIN ARBAN JYHEN ZILEI ALDARTA OI MANDATUGAI!

Socialiizmiin ynen bata xamagaalagşa—ilagdaşagyi baatar Ulaan Aarmida xaluun bajar.

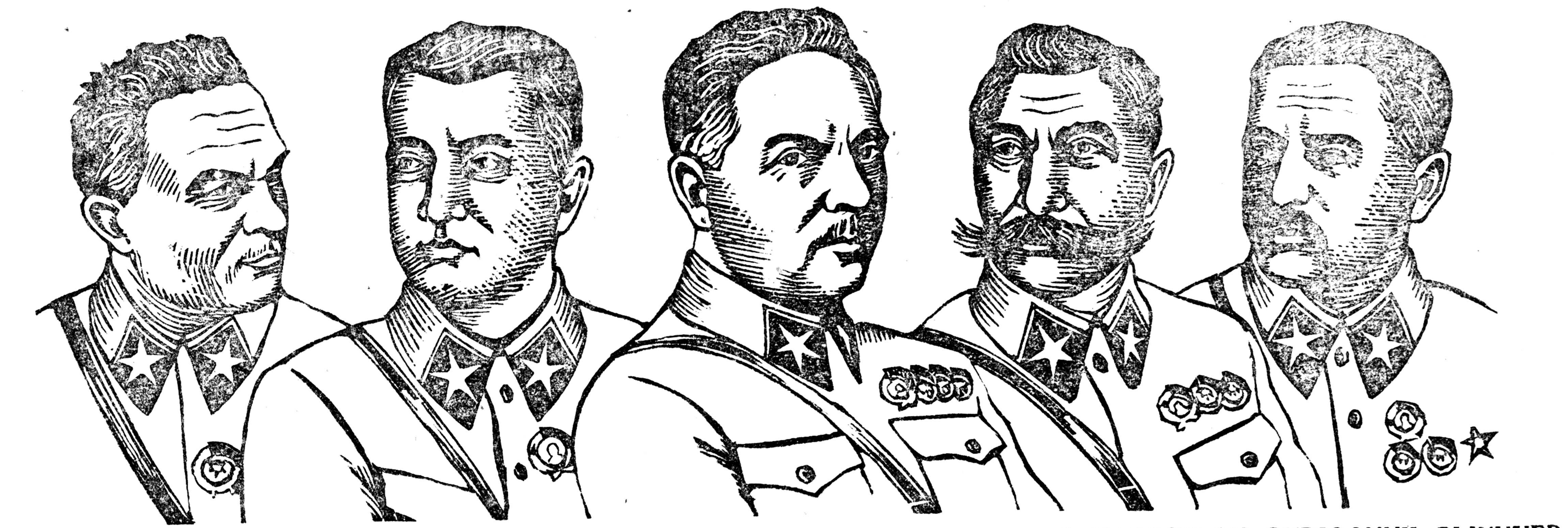

SOVEED XOLBOONOI MAARŞALNUUD: (Zyyn gar teihee) JEGOOROV, TUXAÇEEVSKI, VOROŞIILOV, BYDIOONNII, BLIYYXER

Manaida xamagaalxa jyymen bii

„Urdanь manda exe oron geze baigaa ygei, baixa arganьş ygei hen. Zygəər mynəə, kapitaliizmii unagaagaad, xydelmerişenei zasag togtoogood baixadaa, bidener Exe orontoi boloobdi, ene Exe oronoigoo bejee daangi gyren baixiiji xamagaalxabdi". Manai voozdь ba bagşa nyxer Staalinai ene ygenyyd Soveed oronoi byxii patriooduudai hanal xyselii medyylne.

Nyxer Staalinai sesen udaridalga dooro manai oron asara xyşetei socialiis derzaava myn bolbo.

Soveedoi oron delxei uuzam, haixan, bajan, sengeleg; eksploataaciin zobolon, yndehenei darlalta, ylesxelen ygeirelge geeşii medexe ygei.

Socialiis azaxui SSSR-ei aradzondo zargaltai, şangaşadaltai ba kylьtyyrne bainalii yderhee ydərte baiguulza baina; ene azaxui bolbol krizis, xaxa ta, tahaldal, xydelmerigyidelge geeşii medexe ygei.

Xojordugaar tavanzilei hyylei zil bolxo 1937 ondo ulas oromnai dabxin orobo. Ene staxaanovtanai xojordugaar zilde azyiledberiiin prodyykciin xemzee 20 proc., xereglexe ed tavaarai byteelge 20,3 proc. arbizaxa johotoi. Soveedoi aradzonoi xereglelii xangaxiin tulda faabrika zavooduudai ba xydəə azaxuin ed tavaarnuud ilbeg arbinaar delgyyrte garxa. Şangaşadaltai baidal ulam yrnixe.

Ilahan socialiizmiin Staalin Konstituuca, Soveed Xolboonoi araduudta ulam haixan narata yderyydii manduulba. Terenei ylzii xeşegte tujaan dooro ulas oromnai namaalan seseglexe arad niitiin dunda xadagalaatai baigaa ojuun bilig salbaraxa.

Zargaltai sag iiree, yşəə zargaltai sag jirexe. Leenin-Staalinai paartiiin aşaar ii ne zargaltai bailalda xyrəəbdi, yşəə zargaltai baidalda xyrexəbdi. Ene paartida biden ujalgataibdi, ene paartiii toiron zagsaxabdi.

Trockitonoi muuxai baanda manai aangin oron delxeide faşiis vaarvarnuudai seregyy lii asaraxiiji, soveedoi aradzonii kapitaliizmiin bogzuuli ba faşiis bogoolşolgodo oruulxiiji hanaaşalza baigaa.

Enenь xezeeş uşarxa toxiool doxo ygei!

Manaida xamagaalxa xyn bii

Soveed Xolboonoi xilenyyd byxeer suurgad atai.

Aguu xyşetei, erxim zebsegtei tyrelxi Ulaan Aarmiin aldarta seregşyydte Exe oronoigoo xamagaalalgii aguu jixe Staalin, byxe soveedoi aradzondo daalgaa.

Manai Ulaan Aarmiin seregşyyd Exe orondoo, tyrelxi bolьşeviig paartidaa xemgyi duratai.

Xydelmerişen Tariaaşanai Ulaan Aarmiin 10 zil bolhonoi oido zoriuulhan yge soogoo terenei şanar ba şadabariii nyxer Staalin iize todorxoilhon jym:

„Manai Ulaan Aarmiin tyryyşiin ba gol ilgaanь jyyв gexede, enemnai syleelegdehen xydelmerişed ba tariaaşadai aarmi myn, enemnai Oktiaabriiin revoliuuciin aarmi, proletariaadai diktatuuriin aarmi myn.

Manaida, aarmidaa duraldag, aarmijaa xyndeledeg, aarmi tuxai hanaagaa tabidag...

Aradai zyghee aarmidaa duraldaganь jamar udxataib? Ene xadaa, tiime bexiliin bexi aratai baixa, tiime aarmi ilagdaşagyi gehen udxatai. Arajaa bexizyyleegyi aarmi geeşe jyyn geeşeb? Jyyuş biişe. Egeel jixe aarminuud, egeel zebsegtei aarminuud ariлgaa bexi bata biişe hэn, araa zyyhee aziлşal zonoi zyghee tuhalaaldag haişaagdadag ygei haa baturzuulhaidaşalag ba ylehen tobrog bolşodog hen. Manai aarmi, xydelmerişed ba tariaaşadai zyghee haişaalga tuhalalga abdag delxei deerexi gansal aarmi myn. Manai aarmiin xyşenь, bata bexiin eneende...

Manai Ulaan Aarmiin xojordxi ilgaanь jyyв gexede, enemnai manai oronoi araduudai xooronduin axadyygei barildalgiin aarmi, daralagdahan araduudii syleelelgiin aarmi, manai oronoi araduudai syleeerxe ba bejee daahaa baidalii xamagaalxa aarmi myn...

Esesel hyylde, Ulaan Aarmiin gurbadxi ilgaanь jyyв gexede, byxii manai Ulaan Aarmida nebterze baihan internacionaliizmiin sedxilde, internacionaliizmiin hanaa mederelde baina...

Ene gurban ilgaagaaraa manai aarmi xyşetei ba hyrtei. Xalşaa oşozo jabahaa manai aarmiin mededeg faaktnь myn eneegeer le taibarilagdana, jaagaad be gexede, manai aarmi sagaan tuulgai soldaaduudhaa xamtarhan bişe, xalşaa oşoxojoo jyynei tylee soxildoxojoo oilgodog, uşar medexe xynyydhee xamtaraa jym.

Jyynei tylee temeseze baihanaa medexe aarmi ilagdaşagyi daa, nyxedyyd.

Ilmel tuldaa manai Ulaan Aarmi delxei deere erxim aarmi baixiin byxil arga nyxeseltei".

Byrzyaazinuud Soveed Xolboondo dobtolxii hedee haa eehedeel hamna soxiuulxa. Tede Byrzyaazinuudii bide soxixobdi. Eehediinь xydelmerişed arahaanь soxixo. Tiixedee tende proletaariiin revoliuuca bolxo.

„Exe oronoo xamagaalxa jabadal bolbol SSSR-ei grazdaniiin byxenei ariuun ujalg myn" geze Staalin Konstituuca soo bişegdehen baina.

Manai orondo daisan etegeedei dobtolxoor zabdaa xada, gansaş Ulaan seregşyyd bişe, myn manai baatarnig xybyyd—minga tymen Çkaalovuud, Bajdyykovuud, Beliakoovuud, byxe soveedoi omog zaluuşuud, ulas oronoi azalşal zon bygedeeree bodzo gaixamşag gerojizm xaruulxa.

Manaida xamagaalxa zebseg bii

Nyxer Staalin voozditoi komuniis paarti, xydelmerişen tariaaşan gyrenei oboroonii şadabariii bexizyylxe talaar ton jixe xydelmeri xeze, oroldolgo gargaza baina. Staalinai tysebte taban zilnyydte ulas oronoimnai xilenyyd bulad xujagaar xubsaluulagdaba, aldarta Ulaan Aarmimnai erxim zebsegyydii abba.

Delxei deere ezeel xyserxeg agaarai floodtoibdi. Manai sanolioodudai too 1931-1932 onoixiiio oroxodoo dyrbe daxin ylyy bolbo. Şine janziin taanknuud, artileeri, pylimiooduud ba bişe zebsegnei jaagaab, bulta xydelxe.

Bidener hyrte jixe uhan dalaiu flood tyxieereebdi, tyxieerze bainabdi, tyxieerxebdi.

Daisaniii bisa soxixo zebseg xuu manda bii.

Baruun froont deere

1919 onoi ijyynьhee aavgust boltor soveed Beloryysiiin teritooriiin zarьmii sagaan poliaaguud ezelee hen. Tede Miinsk goorod ezeleheneigee hyyleer Boriisov goorod ezelze abaad, Bereezina golii gatalan garza baruun talini yrgen jixe froontiin zyg byxenheenь dobtolon oroo hen.

Ulaan Aarmida ba soveed Beloryyside toxiooldohon ene xatuu berxe yderyydei negende, Sergoo Ordzonikiidze 16-xi aarmiin Seregei Revoluucin Soveedoi geşyyn bolzo jiree hen. Froont deere Leenin—Staalinai inag xani soraatnigai jirehenii gansata bedeneer boloo hen. Eneenii laisantai eblerşegyi Leenin—Staalinai sesen mergen hurgaalar xymyyzyylnen byrged xyşete xynei şiidxexe şanartai, bata xorigtoi bolьşeviig jabuulalga hna medeneer baigaa.

1919 onoi ijyylь harada, sagaan poliaaguudai galzuu dobtololgoo yrgedxeze, Boriisov goorodii ezeleed Bereezina golii dailan ezelze jabaxadanь 16-xi aarmiin ştaabaixid froont deere jyyneiş bolzo baihaniii mededeggyi baigaa. Ulaan Aarmiin tanarhan, utarnan eb emxiee aldahan halaa haibarinuudai xaiguulşaдar, tere froontiin şuxala strateegiin pyynkt bolxo Boriisov şadarai gazarii ezelze jabahan daisanguudai bodoto baidalii soxom medeze ynen baidaliinь xaruulan medeesedeggyi baigaa. Tedenei ştaabtaa elьgeehen medeenyyd xudal bolhog baigaa.

Nyx. Ordzonikiidze froont jireed, tere bejeeree daişalaxa xaiguulii eeree bejeeree jabuulaa hen. Nyx. Sergoo arbaad ulaan seregşenerii ba Boriisovoi yjeezniin revkomoi xedenge şyydii daguulaad, gartaa vintoovka baruulaad, zuunai jo xaranxii şaijana oo roontoi hyni, tuza jixe oin ojooroi zygenyydeer jabaza proletaariiin Boriisov şiglen oşoo hen. Xaiguul xexe rajoon dotoronь Ulaan Aarmiin halaa haibarinuud ygei geze medegdehen ba „xaiguulşadarai axalagşa" Sergoo nyxerş medexe baigaa. Iimenee, xaiguulaa ton niuusaar xeze daişalaxa zoriigoo gyisedxexiin tylee jabaşagyi narin xiboaşalga, heremze, arga şadabari xeregtei baigaa. Xaiguulşadai jabaxa zam ajuul jixetei ba xatuu berxe, tere oi sooguuranь sagaan poliaaguudhaa galaana tedeentei yzeleed negedehen saavenkovskiin „nogoon" baandanuud bahal olooroo jabadag baigaa.

Xaiguulşad xori garan kilomeetr jabaad Boriisov goorodoi xazuudaxi arhanai zavoodto dyte xyrze jirehen baigaa. Tendee revoliuucan xydelmerniuusaar jabuulza baihan xydelmerişedii huraglan uulzaad daisanguudai aarmiin niite baidal tylebii, gol xysenьinь tunalalsaxa haibarinuudainь baihan gazarnuudii ba jabuulganuudiinь medeze abaa hen.

Sergoo Ordzonikiidze bata soxom daişalxa medeenyydii xuraagaad xaiguulşadtaigaa gedergee busaza staanca Prijamino, aarmiingaa ştaabta jireed ilaxaa soxom medeze tere doroo dobtolon oroxiin zaxiralta ygee hen. Ene dobtolgiin esesete daisanguudai aarmi tesee teleegyi bata hyren gedergee nisaza Bereezina golii gedergee garaza terjelee hen.

Nyxer Ordzonikiidziin, zaxiraagaar Boriisovoi yjeeziin revoliuucan komiteed Boriisov goorodoo jireze, şuhan zamtaa sagaan poliaaguudai baandiin xojorxon yder soo Boriisovoi „ezeniinь" bolzo xoroto hyid todxor, aluur, xiudaa xeneлei hyyleer Soveed zasag togtoo hen.

Ene operaaca ba 16-xi aarmiin froontdoxi şuxala şuxala yçaastguudta, Sergoo Ordzonikiidziin bejeeree xytelberilen jabaza xehen xeden olon operaacanuud Ulaan Aarmiin gyn jixe dobtolon orolgiin exiiter Bereezinaa gol deerexi pozicii bexizyylee hen.

Sergoo Ordzonikiidze suxarişagyi byrged zoriigooroo, daişaxa şalabariiingaa bexeer jiroxon zuura, xe tiixen yderei turşa soo Ulaan Aarmiin daişalxa xysii bexizyylen deeşyyize şudaa hen; froontiin pologsaagai revoliuucan komiteeduudai ba soveeduudai xydelmeriin xyl deerenь gargaa hen; vintoovko bau gartaa bariihan, ulaan seregşiin boroxon xubsanaar xubsahan Sergoogoi froontiin tyryy pozicco deereş tiildeş—yzegdehen gazar byxenenь, boroono bexizyylxiin ba dobtolgiin oroxiin bolьşeviig xydelmeri busalza exideg hen.

Sergoo eseşegyi, daişalxa revoliuucan xydelmeriingee yliger ziшeegeer froont deerexi ulaan seregşenerii, tiildexi niite xydelmerişen ba tariaaşanai, zyrxenienь dyle badargaaza hyr zorig oruulan daxuulza Leenin—Staalinai xeregei esesten ilaxiin tylee temesedeg hen.

(Kraasna Zvezdaa' haa).

Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidze

Niislel goorod gyn gaşuudalda

Azalşan aradta tudahan arilaşagyi xynde geegdel bolhon tuxai aguu jixe soveed oronoi byxii bulan toxoido, ygleegyyr erte raadioogoor gaşuudaltai medee tunxaglagdaba.

Milioonguudai uitai gaşuudaltai bahan ene ygleegyyrii niislel goorod gynzegii traauraar ugtaba. Bairiin gernyyd, zaxirgaanai gazarnuud, hurguulinuud, faabrig zavooduud deegyyr traaurai tuguud ylgeetei. Magaziinai vitriinyydte Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidziin portreeduud traaurai leenteer xyreeleed xadagdahan baina. Xyn zon vitriiniin xazuuda zogsozo, Leeniin ba Staalinai ynen ba şudarguu sexe şabiiin portreed deere, uxaatai sesen ba enieebxilehen niydetei oiriin ba tyrel niuurii durataigaar ba uitaigaar xarana.

Staalinai piatileetke soo bytehen xynde azyiledberiiin baiguulaltanuud, gigaant zavooduud gynzegii uidxarlalda baina. Te renei ton jixe xyseteigeer xygzeze baihaniii socialiis indyystriiin komandaarm yder byri şalgan xaraza baidag baigaa. Zavooduudai raadioo ryypornyyd traaurai meloodiii taraana. Proletaariiin kylьtyyriin ordonoi xanada «Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidziin nahanhaa nygşehen deerehee, zyzeg naada gargalga xoişoluulagdaba» geze, uidxar xaruulhan plakaad xadaatai.

Sengeleg xyxiyy zargaltai baidalai tylee tolotoi haixan ami nahaa sym ygehen xytelberilegşejee manai oronoi xeden milioon aradzon «Nyxer Sergoo» geze inagaar ba durataigaar nereledeg baigaa. Arad bygediin aldar soloor xyrieelegdeed ene nere niislelei tyb teeşe oşozo jabahan azalşadai delegaacanuudai plakaaduud traansportnuud deegyyr xeden udaa, daxin daxin xelegdene.

«Şinii durasxal, nyxer Sergoo xeden zuun zilde mynxeren yldexe» geze xydelmerişedei koloonniin jixe plakaad deerenь bişegdehen baina.

Sojuuznuudai baişanai niuur taladanь, Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidziin ton jixe portreed traauriin yrgen xara leentnyydeer xyrieelyylen xadaatai. Tereen dooro:

1886—1937

— geze tyrehen ba nygşehen onuudiinь bişeetei.

Niislelei byxii bulan toxoi, byxii rajoonuudhaa Sojuuznuudai baişan teeşe xyn zon subana. Aguu jixe bolьşeviig, aradzonoi hain nyxer, manai oronoi azaxuin baiguulaltiin şalgaraza garahan xytelberilegşiin bejiin xebtehen Koloonno zaal oruu xeden mingan zon dugtaşaidana.

12 çaasta Koloonno zaalai yyden neegdeze, tere saghaa exileze xyn zon tahaldaagyi subana. Dyte şadarai gudamzanuud ta arad zon xaxama dyyren. Dyle badarama zyrьxeneinь geb genete soxixoo bolhon, nyxer Sergoodo hyylşiingee ujalga ygeze, tereentei xododoo xagasaxiin tulda, yderei xalaanda xydeleed, jaaraza jabahan xydelmerişed ba alban xaagşadii xeden zuugaad maşiinanuud goorodoi tybte buulgaza ygene.

Nyxer Sergoogoi dabtaza gargahan socialiis indyystrihee erxim hain maşiinanuud — oboroonii hyrtei zebsegyydii abza bahan ulaan seregşyydei, liood çooguudai koloonnonuud anirgyi xeneer uitai gaşuudaltaigaar garana.

Ydeşelentee Goorьkiin, Pyyskinei gudamzanuudta, Oxootnii riaadta ba Sverdloovoi Maneeziin talamai deere aradzon dyyrene.

Faabrig zavood, ulaan aarmiiin xehegyyd, zaxirgaanai gazarnuud, naukiin instityydyyd, hurguulinuud ba deede hurguulinuudta xeden mingaad miiting nyydii xeze, niislel goorod gynzegii gaşuudalaa medyylene.

GURBAN UULZALGA

Makaarovai Maruusi bide xojoroi xynde azyiledberiiin Arkomaadta orozo jirxedemnai tende staxaanovşad olon baigaa hen. Nyxer Sergoo stooloi xazuuda xyl deeree zogsozo baigaad, eehedeingee xydelmeri, eehedeingee baidal tuxai xeereldexiin tylee taanaraa urihan bainabdi geze xelee hen.

Tiigeed staxaanovtanai yge xeleze exilexedenь namda miin baiza bolxoor bişe bolzo yge erieehembi.

Yge ygexedenь eereingee zavoodai xydelmerşedei zyghee Arkomdoo amarşalga xyrgeed, baaşanь zavood deeree olhon rekoordoo xeereze ygehenbi.

Xydelmerişedei xylehii şineer tabihan tuxai Sergoo huraba geeşe. Tiixedenь bi oktiaabrь soo 886 tyx. abhanaa ba Maruusiiin 1336 tyx. abhiinь xeereze ygee hembi.

—Tiime jixe myngee xaana gargaşalxa zon geeşebte geze Sergoo huraa hen.

Tende Maruusiiingaa bodozo baihiinь xeerezorxiooo: —Maruusi haixan tyyfli abxa ba torgon plaati ojoxoo baihiinь xelzer xioob.

Arkomnai enieezerxibe, staxaanovtanş enieeldeşbe.

Manai yge xelehenei hyyleer nyxer Ordzonikiidze yge xeleehen. Nyxer Ordzonikiidziin yge jaaşagyi oilgoshoi baigaa. hen. Bi myneeş bultiinь xeereze şadaxab.

—Taa staxaanovtaniii ton ondoogoor oilgozo baigaa hem bi. Tanarii bygede nahataixan zonuud baixa geze hanahan bainab, teed ende xaran gehemni bulta zaluuşuud baina. Aoaad yzexede Vinograadova, Makaarova, Slaavnikova bişiixan basagaduud bainal. Edener xadaa Oktiaabriiin revoliuciin basagad baina abşagyy gee hen.

Minii oorden abaza baixada Sergoo xazuudam jireed —zai jamar bainaş? geze huraa hen.

Ene xadaa minii Arkomtoigoo xojordxi uulzalga geeşe hen.

Jixe teaatr soo bolhon byxedelxein exenerei hain yderei bajarai suglaan deere gurbadxiaa Sergooji xaraa hem. Tende minii yge xeleze dyyrgeneimni hyyleer nyxed Staalin, Ordzonikiidze, Kaganooviç ba bişeş xyt leerilegşed orozo jiree hen. Udaanь taharaltagyi ovaaca boloo hen.

Tiixede Ordzonikiidze minii xazuuda jireed: —Huugtii, tanai tylee zon huuza ygengyi baina lel gee hen.

Oordento Niina Slaavnikova.

PROLETAARIIIN AGUU JIXE REVOLIUCIONEEREI XUURSAGAI DERGEDE

Dyle badarma bolьşeviig—leeninşe Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidziin saghaa urda nygşehen tuxai gaşuudalai medeesel soveedoi byxii gazar nutaguudaar saxilgaan tyrgeneer taraba. Ton erxim xybyydeigee negii aldahan socializmta oronoi xeden olon milioon azalşa aradai zyrxen uidxarai yyleer hyyderlegdebe. Fevraaliin 19-ei ygleegyyrhee exileed, xynde indyystriiin komandaarmiin bejiin bahan Soveeduudai Baişan teeşe xeden tymen xyn urdana. Baişangai yrgen yydenei neegdexede Koloonno zaal soogyyr taharaşagyi joholol bolno.

Eregtei ba emegtei xydelmerişed, albaxaagşad, gerei ezen exenernyyd, stydeentnyyd, hurагşad Sergoo Ordzonikiidziin bejetei xuursagii tabihan ynder şireegei xazuugaar uidxartai şimeegyigeer yngerene. Edener manai azalşa milioondo „Sergoo" geze xyndetei inagaar nerelegdedeg gaixamşagta bolьşeviigai ganaltai xursa şaraiji xezeedeeş martaxagyigeer uxaandaa xaduuza abxii oroldon, nygşehen bejiinь xarana.

Ene şireenь ynge byriiin amidii sesegeer xyrieelen şimegdehen, xeden olon tuguud deerenь nengyylen zagsaagaatai.

Xuursagai dergede tereenei dalşalaxii ynen inag amarag Ziinaida Gavriilovna, oirin nyxer selte, taniluud ba sooraaniguud—L. M. Kaganooviç, Voroşiilov, Mikojaan, Akuulov, Steecki, Jaakovlev, Xryşçoov, Ryxiimooviç, M. M. Kaganooviç ba busad baina. Edener xeden minyyte soo xuursagai dergede zogsozo, ton xynde ba martagdaşagyi nyxeree hyyişiinxiee xaran xaxasana.

Xyndete xaruul helgene. BK(b) Paartiiin Ceentr Komiteedoi, Paartiin Kontrooliin Komissiin, soveed kontrooliin komissiin BK(b) Paartiiin Moskvaagai Komiteedoi geşyyd, Maarks—Engelьs—Leeninei instityydei, xynde azyiledberiiin ba busa arkomaaduudai xydelmerilegşed ba Ulaan Aarmiiin komandiirnuud Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidzede hyylelgee ujalgii ygene.

Inag Sergoo nyxereigee, şaraiji nyyişiinxiee xaraxaa xyhehen azalşadai koloonno negeş minyyte tahaldahagyi. Moskvaagai indyystriiin gigaantnuudai xeden olon delegaacanuud xynde berxe aldagdalai uidxarii ende, koloonno zaalda asarana. Edener Staalinai indystrializaaciin tyseboi johoor Sergoogoi bulad mete erşe zorigoor, hagdaşagyi xyse şadalaaranь bytehen baiguulaltanaa maşiinanuudhaa, konveijernuudhaa, stanooguudhaa jiree. Edener xydelmerişen angiiii xeregte, tereenei Leeniin—Staalinai paartida nyyişiin minyyte xyrter bejee sym ygehen, bolьşeviig paartiin erxim emxidxegşe, xysete staxaanovtanai xyndeleliiii badaruulagşa, dyle badarma tribyyn, xynde azyiledberiiin Aradai Komisaaraa nyyişiinxiinь xaraxaa, soveedoi aradaudai uidxarai gan saralii yzyyixee jirehen baina.

* *
*

L. M. Kaganooviçiiin neremzete zavoodai delegaaca zaal soo orozo jirebe. Edener xuursagai dergede venooguudii tabiba. Eneenei xazuuda xara metalluurgiiin xydelmerilegşedei venoog baina.

Xyndete xaruulai şine smeenede nyxed Bydioonnii, Eliaava, Şveernik, Ynşliixt, xojordxi raangiin komandaarmanuud Aksniis, Sediaakin, Xaleepski, komkoor Todoorski, xojordxi raangiin aarmiiin komisaar Aronştaam, nyxed: Bybnoov, Beerija, Mysabeekov, Bagiirov gegşed zogsobo. Seregei xaruul ablaagyixeneer selgene. Soveed ulasai oboroonii bexizyylxe xeregte baga busiin xyse gargahan ba Xydelmerişen Tariaaşanai Ulaan Aarmiiiji Oboroonii xysete zebsegeer xangahan xynэigee durasxalii Proletaariiin diviiziin seregşed xyndelene. Edener dyle badarma bolьşeviigai xuursagai urda vintoovkoo şinga adxan zogsozo, socializmiin ainzaltaa ilaltaaaduulii bata xamgaalxiin tangarig ygene.

Nege çaas, xojor... gurba... dyroen çaas boloo... Uidxarta joholol yrgelzelheer. Xeden mingan şine şine azalşad Sergoogoo uidxartaigaar xaraza, Koloonno zaal sooguur yngerene.

Şopeenoi traaurai maarş, Betxoovenoi, Vaagnerai ba Çajkoovskiiin uidxarta gunigai ujangatai meloodinuudai abiaan irguuxan duuldana. Manai paartida ba ulasta, byxii xyn tyrelxitende tudahan, martagdaşagyi gemşelentei aldagdalii ene abiaan byri emgeniltei byri gansaraltai bolgono.

Garaa deere yrgeze, pioneernuud saliuud ygebe. Malgaigaa abhan azalşad hubarina subabana, urdana... Dyle badarma bolьşeviigoi martagdaşagyi şarai tyxelii yxi xyygeuteе zişee bolgoxii xyseze, xyygedee teberize yrgehen exenernyyd jabana. „Kayçyyk" zavoodoi xydelmerişed, Moskvaagai medicinii negedxi instityydei stydeentner, inzeneer-teexniikiin xydelmerilegşed, profeesornuud ba akadeemiguud uidxarta tugaa bariza zaal soo orono.

SSR Xolboonoi TGK-iin sekretaarь nyx. Akuulov ba SSR Xolboonoi TGK-oi Yndehetenei Soveedoi sekretaarь nyx. Xackeeviç gegşed venoog asarana. Eneenei yrgen leent deere: „Dyle badarma bolьşeviig, socialiis azyiledberiiin ton siiligtei emxidxegşe nyxer Sergoo Ordzonikiidzede SSR Xolboonoi Tybei Gyisedxexe Komiteedhoo" geze bişeetei baixanь xaragdana.

Xyn zonoi jireen taharnagyi Ulaan Aarmiiinxin jirebe.

16 çaas 50 minyytede BK(b) P-n Ceentr Komiteedoi venoog tabigdaa.

16 çaas 55 minyytede nyxed Staali , Moolotov, Kaganooviç, Voroşiilov, Kaliinin, Andreejev, Mikojaan, Çubaarь nyxed xyndete xaruulda zogsono.

Eneenei udaa nyxed Dimiitrov, Manyilьski, Piatnlicki. nyxed xyndete xaruulda zogsono. Edenii nyxed Litviinov, Stomonia oov, M. M. Kaganooviç, Aganooviç, Agraanov, Kreleenko nyxed daxin helgene.

Ydeşiin 6 çaas. Ygleenelgee smeeniin xydelmeri dyyrgehen xydelmerişed, albaxaagşadai şine şine koloonnonuud Soveeduudai Baişan teeşe subana. Moskvaagai Gyrenei yniverstieedei stydeentner, ulaan seregşed, ulaan floodiinxid, uranzuraaşid, uranzoxioolşod, artiistnuud xuursagai xazuugaar yngerene.

Nyxed Zdaanov, Jezoov, Meziauk, Antiipov, Xryşçoov, Gamaarnig, Syliimov, Koosarev, Bayman gegşed xyndete xaruulda zogsono. Edenii Ulaan seregei komandiirnuud akadeemiguud, staxaanovtan, nauka, literatuura ba uran haixanai xydelmerilegşed helgene. Leeniin—Staalinai xeregte eereingee byxii nahii ygehen manai aguu jixe exe oronoi erxim tyryy xybyyd hyyleingee ujalgii ygene.

6 çaas 20 minyyte. Nyxed Staaliin, Moolotov, Kaganooviç, Voroşiilov, Kaliinin, Andreejev, Mikojaan, Çubaarь gegşed nanannaa nygşehen tanii ba soraatnigalgai xazuuda daxin jireze zogsobo. Azalşad xyndete Sergoodoo hyylelgee tangarig ygeze, eereingee bodoto nanai sedxilii aradai aguu jixe voozdь—nyxer Staaliinda xanduuina.

Xyndete xaruul helgene. Zavooduudai direektornyyd, seregei akadeemiguud, Moskvaagai soveedoi, zam xelxieenei Aradai Komisariaad, uranzuraaşadai Xolboonoi delegaacanuud xuursagai dergede jireze zogsono. Myn nyxed Poosteşev ba Petroovski jirene. Sergoogoi ton oiriin taniinuud ba tyrelxidei dunda nyxer Kryypskaja bii.

* *
*

Ydeşe oroiş boloo. Tiigeeş haa azalşadai koloonno taharaltagyi suban jireneer.

21 çaas 05 minyytede—„Kommunizmiin tylee temesegşe, socialiis indyystriiin gabijaata xytelberilegşe nyxer Sergoo Ordzonikiidzede SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedhoo", —gehen garşagtai venoog asaragdana.

21 çaas 15 minyytede xyndete xaruulai şine smeenede Poosteşev, Gamaarnig, Bydioonnii, Jakiir, Xryşçoov, Antiipov, Şveernig, Gikaalo gegşed zogsono.

Xuursagai xazuugaar seregei akadeemiiuxid, eregtei ba emegtei xydelmerişed, erdemted, alba xaagşad ba xyyged olooroo hubariin garana.

Şine şine venooguud zaal soo asaragdana. Edeen soo—nyxer Kaganooviç, nyx. Voroşiilov, nyx. Mikojaanai bylenerei venooguud, BK(b) Paartiiin Moskvaagai Komiteedoi, Moskvaagai Soveedoi ba nyxed Beerija, Mysabekoov, Bagiirov, Tiimatyym gegşedei venooguud olii. Ydeşiin 11 çaasta xuursagai dergede ba xaniin xazuugaar xamtadaa 120 garan venooguud tabigdahan baigaa.

Xyndete xaruulai nyylei smeenede nyxed Petroovski, Syliimov, Xryşçoov, Şymiaacki, Meexlis, Jevdokiimov, Meziauk, Ejxe, Ejdemaan, Demьjaan Beedmii ba busad zogsobo.

0 çaas 30 minyytede Soveedoi Baişanda oroigo xorigdon, ygleegyyr boltor zabsarlaba.

Ysegelder nyx. Sergoo Ordzonikiidziin xuursagai xazuugaar oroi xamta 250 minga şaxuu xyn garaa

(TASS).

Grigoori Konstantiinoviç Ordzonikiidze

MANAI EXE ORONOI XYSE ŞADAL SERGOOGOI NERETEI XOLBOOTOI

Donbaas gynzegii jixe uidxarlalda. Bolьşeviig paartiiin aldartai udaridagşadai negen, xynde azyiledberiiin inag komandaarm, nyxer G. Ordzonikiidzemnai naha barahii duulxadaa soşordohon Donbaasai azalşad byxe ulas orontoigoo, tyrelxi bolьşeviig paartitaigaa xamta ene xyndete nyxerөө gaşuudaltaigaar şanalaza baina.

Zavooduud ba şaaxtanuudai ygləөnei xalaanai xydelmerişedei traaurai suglaanuud bolbo. Inag nyxer Sergoo tuxai durasxalnuud gyn jixe gemşeleer nebterengii, Ilьjiiçiin neremzete Mariyypoliiin zavoodoi metaluurgnarai traaurai suglaan deere nyxer Makaar Mazai iize xelebe:

Inag komandaarm, martagdaşagyi nyxer Ordzonikiidze bidenei dunda enenhee xoişo baixagyi geze hanaxadaa dosoo ybedene, etigexeş duramgyi baigaa. Nyxer Ordzonikiidze byxii haruul haixan beje nahajaa socialiis baiguulaltiin aguu jixe xeregte zoriuulan ygehen jym. Amidii jabaxiingaa hyylşiin minyytenyyd boltor manai voozdь ba bagşa Staalinai naidamtai bata soraatnig baigaa. Bide stalevaarnarii Sergoogoi erxelyylze xyxiөөze baihiinь hananab. Sergoo namaiji, ulas oronoi xeden zuun doomençiguud, prokaatçiguud ba stalevaarnuudii xymyyzyylee jym. Bulad şudxaxa talaar tyryy zergiin kapitaliis oronuudii xyseze urdalxa gehen zaxiaajiinь bidener bolьşeviig johoor dyyrgexebdi. Bide metaluurgnar byxii oron ulastaigaa xamta susarşagyi dyle badarma revoliuucaşa, xairata nyxer Ordzonikiidziingoo dyri yligerii myn xedөө xadagalxabdi.

Ordzonikiidziin neremzete metaluurgiiin zavoodoi xydelmerişed olonoi traaurai suglaan deere staxaanovşa stalevaar nyxer Rassadnikov iize xelebe:

«Manai daişalxii komandaarm inag Sergoogoi naha baraaşanь zyrxende xara buumaar gemşeltei gaşuudaltai baina. Manai asara xysete azyiledberiii Sergoo le oroilon udaridaa xamnai, metaluurgnarai myriisөөnei dyle badaruulaa xamnai, staxaanovtanai xydeløөji udaridaa xamnai, xydelmerilexe ba ilaxada bideniii hurgaza baigaa xamnai. Komandaarmiin nygşehende jamar xariuu yxejөө medenebdi — inag Sergoogoi zaaza ygehen zamaar uragşaa dabxixabdi. Metaalii staxaanovşalan şudxaza, martagdaşagyi daişalxii Arkomdoo paamitnig bodxoxobdi».

Staalinai metaluurgiiin zavoodoi doomençiguud iize bişene:

«Manai oron dotor socialiizmiin xeregei egyyride mandaxiin tylөө podpoolidoş baigaad, grazdaan dainai froontnuud deereş, socialiis baiguulaltiin yjedeş eseşegyi temesehen xynii xemhee urda toxiooldohon yxel bidenhee halgaaba. Xynde indyystriiin tuilai jixe amzaltanuud Sergoogoi neretei xolbootoi, ilagdaşagyi Ulaan Aarmiiin daişalxii xyşe şadal Sergoogoi neretei xolbootoi; xydelmerişen angiiin ters xarşa daisad — trockiistnuud ba tedenei tuhaluurşad bolxo baruunai zurgadahanuudta esergyysen jabuulhan ebseşegyi temesel Sergoogoi neretei xolbootoi.

Zavoodoigoo texniis xysiiji xysed ezemden xydelgexiin tylөө, socialiis azyiledberiiin ulam yrnin xygzexiin tylөө şarmain temesexebdi. Şirem şudxalgiin 1937 onoi tysebii bolzorhoo tyryyn gyisedxexenь Sergoo Ordzonikiidze tuxai erxim durasxal bolxo. Ene tysebii gyisedxexe — manai ariuun ujalga.

Xynde azyiledberiiin tymer komandaarm tuxai durasxal bidenei zyrxende mynxedөө xadagalagdaxa».

Dylete SERGOO

Soveed exe oronoi proletaarnarta Sergoo imagta dosoo hanagdadag. Jaaxadaa tiigeneb gexede: ene xyn bolbol Leeninei paartiiin amida bejiin haixan şimeg, tereenei jahanainь jahan, şuhanainь şuhan bolood jabahan, Leeninei şabinuudai negen, Staalinai soraatniguudai negen myn.

Xaan xasaguudai taşuurta mixalagdaza, jadaxa tulixii yzeze zyderhen Gryyziiin dereev niiin xybyyn boixo ene xyn 16 nahatai edir jabxadaa, temeselei dylen xudar xaraiza oroo. Paartida hajaxan orood jabahan tyryyşiin yderhөө exilen, Staalintai sugtaa, tereenei xytelberi dooro zize byrziitenei nacionaliizmtai temesexe dain soo Sergoo xatuuzaa.

Tereenhee xoidtee, tyryyşiin revoliuuciin onuudta Bakuuda baixadaa tyyreg, armiaan, gryziiin ba oros xydelmerişenei bultanainь intereesei tylөө temesexedee, xaanta zasagta zyrize, xerzegei muuxai kapitaliis mylzelgede zyrize, Bakuugai zybaatovtanai dunda (şçendrikoov tan) poliican refoormo xexede zyrize temesexedee ene xyn өөreingee aguu jixe zyrxenei şadal tamirii angiin strateegiin ba taagtikiin yndehe uzuurii medexe hurgaalaar byri byxyzyylhen baina.

Tereenhee xoişonxi saguudta paartiiin praktiis xydelmerinь ba xamagai tyryyn emxidxen zoxiooxo xydelmerinь reaakciin aixabtaraar galzuurza baigaa zilnyydte bolood, revoliuuciin temeselei şineer debzexe xyrter, Praagiin konfereence boltor, Sergoohoo ogto xolodoogyi baigaa.

1917 ondo ene xatuu zorigto temeselşe — komuniistiin dailaldaxadaa şadamar beje şarainь byri elieer xaragdaa... Sergoo — ymyne Rossiin onso tomilolgoto komissaar, ymyne ba baruun froontnuudta xeden olon aarminuudai revoliuuciin seregei komiteedoi geşyyn jabaa; Sergoo-1920 ondo neeftьte Bakuuda delbe tylxize orohon ulaan xujagta poojezdnuudii udaridaza, Kavkaazta boihon soveed revoliuuciin tyryy tolgoinь; Sergoo—өөreingee byrziinerte zyrize vosstaani xehen Armeeni ba Gryyziiin azalşanai diilexe ilaltii emxidxehen baigaa; Sergoo—Zakavkaazai federaacii zoxioozo bii bolgoo, kavkaazdaxi aradbygediin nacionaalen ama galan huudalai ba azaxuin uragşaa debzeltiin ene şuluun byxe huuriii nacionaal yzeltenei galzuu ataakahaa xatuu şanga temeseleer ezelze abhan baina.

Troocki, Zinoovjev, Kaamenevai revoliuucada esergyy, kapitaliizmii texeriyylze bodxooxo gehen yzeliinь ileryylze, tedende zyrize xatuu zorigoor temesedeg baigaa. Myn tiime zorigtoigoor baruunai xelbereltenii ileryylhen ba buta soxihon baixa.

Krestaalen seber, sexe bolьşeviig, eretei ynen zyrxetei ba frakcioneernerte, zyrize temesexe temeselde xelbiişegyi xatuu baihanaaraa Sergoo — paartiiin sedxilenь myn gehen bygediin segnelte abhan baigaa.

Manai ulas xysen tygeldэr indyystriiin zam deere garza exilxedenь, paarti Sergooji Aradai Azaxuin Deede Soveedto ilgee hen. Paarti bolbol, tereeniii azyiledberiiin negedelnyydii emxidxexii, yiledberiin şine şine haibarınuudii bii bolgoxii, olon bolgoxii ilgee hen. Sergoo ene xeregii өөreingee garta byxөөr bariza abxa; Sergoo өөreingee busalma xaluun xatuu zorig şadalaar byxii tahaldalnuudii bytyylxe; Sergoo jamarş berxeşeelhee suxaridaggyi şin zorigtoi ba zoxiooxo bytөөxөөr şadamar dyretei xyn tuldaa өөreingөө xydelze baihan xynyydii ebiyylze, hurgaza xymyyzyylze şadaxa geze bultadaa medeze baigaa.

On zilnyyd tyrgen jabaza baigaa... Magnitogoorsk, Kyzneeckostroj, traaktorai zavooduud, avtomobiilai zavooduud, xiimiin kombinaaduud — Berezniakai, Boobrixoi, staankabarilgiin, aviaaciin zavooduud gexe zergiin Soveed oronoi indyystriiin gigaantnuud xoino xoinohoo bodozo, urgaza baigaa... Tede zavooduud bultadaa sexe Sergoogoi garaar bytөөgdehen şingi baidag hen, barilgiin talamai, zavoodoi ceexnyyd soo, şaaxtnuudai gynzegii ojoorto jyy xegdeze bytөөgdeze baihan tuxai yrgeize anxaraza. өөreingee bejeer orolsozo baigaa...

Sergoo bolbol manai ulasai egeen tyryyşiin metaalsa, şirem ba staalь buladai yiledberiii yder byri sexe udaridaza baidag geze metaalşad demei xelsedeg bişe...

S. Agamilrovoi bişeghee.

SERGOO CEEXDE

— Ene manai prokaatno ceexiin naçaalьnig nyxer Zyyjev geeşe — namaiji zavoodoi direektor nyx. Meziit nyxer Ordzonikiidzetei uulzuulaa.

— Iime zaluu aad, ceexiin naçaalьnig jym gy? — geze Sergoo gaixaad, nahiim huraba.

— Xorin dolootoib, — gebeb.

Sergoo namaiji esegeşelen teberieed, minii xaana jamar hurguulida hurahanai ba Niznesaaldiinskiin zavood deere xedii zil xydelmerilehenei tuxai asuuza exilee. Minii esegiin ene zavood deere 42 zilde xydelmerileze baihiinь medexedee, Sergoo tere darii tereentei tanilsaxii xysehen jym.

Manai xaluun xөөreldөөn udaan yrgelzelөө. Hyyldenь ceexiin xeregyyd tuxai Arkom asuuza exilee:

— Jyy şudxanat?
— «3-a» tiipei reelьse.
— Xen zaxiraab?
— Vostokostaaliiin erxilegşe.

Sergoo tolgoigoo xydelgөөd nyxer Meziitte xandaza:

— Tiize bolxogyi, tanai reelьse xendeş xereggyi. Terenii Kyzneeck tanaixinda oroxodoo xeden daxin oliiji ygene. Taanad xadaa reelьsii byxelxe tab oloor ygexe johotoit.

Neereeş tere yjede, Soveed Xolboon soo gansaxan le manai zavood, Makeejevkiin Kiirovei neremzete zavood xojor reelьsiin tab xedeg baigaa xa. Nam teeşe xandaza, Arkom iigeze zaxiraa hen:

— Ene darii skrepleeniii xexe xeregte orogtii, ene tanai gol xydelmeri geeşe.

Belen prokaatii morioor şireze jabaxiimnai xaraad:

— «Moriii ceexhee zailuulxa johotoi! Mixanizaruulxa jabadalii erxilexe johotoit — geze xelee.

Byxii ceexnyydii xaraza, bodoto zaabarinuudii ygөөd, Sergoo minii xubiiin xeregyyd tuxai baha asuuza exilee. Minii xydelmeriiingөө yderii jaaza xubaadag, jaaza xoollodog, jyy unşadag, minii jyygeer jixenxidee honirxogdodog, namda direektor ba ceexiin niitiin organizaacanuudai jaaza tuhaldag tuxai honirxon udaa daraa asuuba. Hyyldenь:

— Prograamaa jamaraar dyyrgenet? — geze asuuba.
— 96 proceent...
— Yldehen dyrben proceentnь jaahan be?
— Bide mynөө dyrben proceentjoo gyisyylxe ba zileigee tysebii ylyybşelen dyyrgexebdi! — geze bi sexe xariuusaab.
— Zai, bi taniii ynenşehyy, zaluuşuudii etigengyi baiza bolxogyi, — geze Sergoo xelee hen.

Arkomoi zaabarinь manda jixe tuha boloo hen. Ene ceexe 10 zil soo tyryyşiinxiee zileigee prograamii bolzorhoo urda dyrgee hen. Bide 82 mingan toonno belen prokaat ygөөbdi. Sergoo manda xojor avtobuuz, velosipeedyyd, patefoonuudii xaira elьgee.

Sergoo manai zavoodto 1934 onoi namar jabaa hen. Zygөөr terenei zaabarinь mynөө xyrter minii xydelmeride tuhalna.

ALEKSEI ZYYJEV.

(1936 onoi oktiaabriiin 26-ai «Tryyd» geze gazeedhaa abtahan).

Xoca Namsarain

SERGOO ORDZONIKIIDZIIN ALTAN XYYREI YMENE

Ogtorgoin ynge
Uitxarai xara yyleer
Gente byrxөөd,
Gegeen altan delexei
Zald geze
Yre zyrxөө doholşobo.

Byxe delexein azalşan
Bygede joholon zogsono,
Gal mete ulaan tuguud
Ganxan hygeden baina.

Tende deere
Tengeri tulama xara tolon
Sorobxiin yzegdeed
Şanalhan xynde saliuud
Enelen duuldaza
Minii zyrxen dorьbono...

Tyrehen agalag oroniiiş
Yzee beleib,
Tymen azalşa malşiin ymene
Jyynde xaragdaxajaa boliboş
Xairan xatuu erdenim...

Xaranxii oronuud
Gereltei bolxol.
Ildam haixan şaraijiiş
Zolgoo beleib,
Inag socialiis daida deerehee
Jyynde xolodon xebtebeş,
Xairan sesen erdenim...

Aguu ynder aldar suujiiş
Medexe beleib,
Arad bidenei ymenehөө
Jyynde nygşen oşoboş
Xairan darxan erdenim...

Bolьşeviig xaluun surtaalş
Mergen belei
Bulad dalai tungaan ygөөd
Jyynde gente noirsoboş,
Xairan xysete erdenim...

Şinii mynxe zamaar
Şine yjiin erxim xynyyd
Ilan garxal,
Xarxis faşiizmiin xabxalan baihan

Tende şinii maşiinanuud,
Tende şinii şabinuud,
Soveed oroniiji zoxiooxol,
Socialiis zargal zarguulxal.

Xariuusalgata redaaktorii orologşo D. ARDIIIN.

MYNӨӨDER
OROS DRAAMIIN GYRENEI TEAATR
N. Pogoodin
Aristokraatii
4 yzegdeltei pjeese Resp. gabijaata art. A. Je. LARIOONOVOI xytelberieer tabigdaxa.
Zyzegei e ilxenь 8 çaashaa. Kaassa ydөr 11-hee 2 ç. ydeşe 5-haa 9 ç. boltor

Redaakciin aadres: Ulaan-Yde. Ceentrosojuuziin 19. Redaakciin telefoonuud: xariuusalgata redaaktorai — 3-44, xariuusal gata sekretaarai — 3-23, xydөө azalai xeltesei — 7-55, azayiledberiiin xeltesei —5-07.

Nөөmir gargaşa C. NIMAAJEV. Verstaalagşad: D. BALDANAI ba D. ZAMSIIN B.-M. Praavda ba Ynenei tipograafi Ypөlglavliit 162.